

***Eiropas Sociālā fonda projekta “Bērnu invaliditātes noteikšanas sistēmas
pilnveide” Nr.9.1.4.3/16/I/001***

***ietvaros izstrādāta metodika Starptautiskās funkcionēšanas nespējas un veselības
klasifikācija bērnu un jauniešu versijas principu piemērošana invaliditātes
noteikšanai bērniem līdz 18 gadu (neieskaitot) vecumam***

Pašlaik personām līdz 18 gadu vecumam invaliditātes noteikšana tiek veikta balstoties uz Ministru kabineta Nr.805 “Noteikumi par prognozējamās invaliditātes, invaliditātes un darbspēju zaudējuma noteikšanas kritērijiem, termiņiem un kārtību” 4. pielikumā noteiktajiem kritērijiem, kas sastāv no veselības traucējumu saraksta, kā arī šobrīd bērniem ar invaliditāti netiek noteikta funkcionālo traucējumu smaguma pakāpe (invaliditātes grupa).

Līdz šim invaliditātes noteikšanā bērniem līdz 18 gadu vecumam kā kritērijs ir dominējis un turpina dominēt veselības traucējums un tā izpausmes orgānu sistēmu līmenī. Tieši šī iemesla dēļ rodas pretrunas, novērtējot (izvērtējot) medicīniskās indikācijas īpaši kopšanai, kuru (medicīnisko indikāciju) kritēriji būtiski mainās personai sasniedzot 18 gadu vecumu – no diagnozes kā tādas uz tās radītajiem faktiskajiem funkcionēšanas ierobežojumiem. Lai spriestu par bērnu ar invaliditāti vajadzībām, vispirms nepieciešams novērtēt, kuras funkcijas, un cik lielā mērā ir traucētas. Funkcijas tiks novērtētas, balstoties uz Starptautiskās funkcionēšanas, nespējas un veselības klasifikācijas bērnu un jauniešu versiju (turpmāk – SFK – BJ). Šī versija ir detalizētāka nekā SFK, nodrošinot specifisku saturu un tādu detalizācijas pakāpi, lai vēl pilnīgāk skaidrotu zīdaiņu, bērnu un pusaudžu ķermeņa uzbūvi un funkcijas, aktivitātes, līdzdalību un vides ietekmi uz personu.

Lai pilnveidotu invaliditātes noteikšanas sistēmu bērniem Eiropas Sociālā fonda projekta “Bērnu invaliditātes noteikšanas sistēmas pilnveide” Nr.9.1.4.3/16/I/001 (turpmāk – Projekts) ietvaros īstenoto darbību rezultātā, iesaistītie ārsti eksperti izstrādāja mūsdienīgu, starptautiskajai praksei atbilstošu invaliditātes noteikšanas metodiku, balstoties uz SFK – BJ konceptuālajā pamatsistēmā noteiktajiem principiem. Izstrādājot metodiku SFK – BJ principu piemērošanā invaliditātes noteikšanā bērniem, tika analizēta korelācija starp bērna vecumu un slimību, lai noteiktu bērna invaliditāti, kas potenciāli nodrošinātu sociāli taisnīgākas valsts atbalsta sistēmas nodrošināšanu bērniem. Papildus tam, tika izvērtēti bērna vecumposmi, nosakot bērniem līdz sešu gadu vecumam invaliditāti ņemot vērā bērna veselības stāvokli. Sākot ar septiņu gadu vecumu tika izvērtēta bērna funkcionālie, tai skaitā intelektuālie traucējumi (spēja mācīties) un no četrpadsmit gadu vecuma noteikta funkcionēšanas traucējumu smaguma pakāpe. Funkcionēšanas ierobežojumu pakāpe būs pamats ne tikai invaliditātes statusa piešķiršanai, bet arī citu lēmumu pieņemšanai, kas var ietekmēt bērnu ar invaliditāti ikdienu.

Ieskatam esošās sistēmas un izstrādātās metodikas izvērtējums:

Esošā sistēma	Metodika SFK – BJ principu piemērošana invaliditātes noteikšanā bērniem
• Bērniem ar invaliditāti iedalījums grupās netiek noteikts (bērns invalīds)	• Bērniem ar invaliditāti tiks noteikta funkcionēšanas traucējumu smaguma pakāpe no 14 līdz 18 (neieskaitot) gadu vecumam

- Pašlaik vienīgais papildu sadalījums bērniem ar smagu saslimšanas norisi un ļoti izteiktiem funkciju traucējumiem, atbilstoši medicīniskajām indikācijām papildus var tikt noteikta īpašas kopšanas nepieciešamība

- Bērniem līdz 13 gadu vecumam **asistenta pakalpojums** attiecināms gadījumos, ja noteikta invalīda īpašas kopšanas nepieciešamība
- Bērniem no 14 gadu vecuma asistenta pakalpojuma noteikšana:
 - slimības un to izraisīti funkcionālie traucējumi vai anatomiskie defekti, kas radījuši funkcionēšanas ierobežojumus tādu darbību veikšanai ārpus mājokļa, kuras tā invaliditātes dēļ nevar veikt patstāvīgi
 - garīgās veselības traucējumi u.c.
- Bērniem līdz 13 gadu vecumam (ieskaitot) izstrādāti kritēriji atzinuma sniegšanai par **īpašas kopšanas nepieciešamību** atbilstoši veselības traucējumiem
- Bērniem no 14 gadu vecuma līdz 18 gadu vecumam (neieskaitot) ar ļoti smagiem funkcionēšanas ierobežojumiem nepieciešama īpaša kopšana, ja tai:
 - nepieciešama 24 stundu palīdzība vai uzraudzība garīgo spēju ierobežojuma dēļ;
 - pašaprūpes, mobilitātes un ar mājas dzīvi saistīto darbību novērtējums ir zemāks par 7 punktiem (pašvaldības sociālā dienesta darbinieka izvērtēta anketa)

• Pašlaik bērniem no 1,6 gadu vecuma transporta izdevumu kompensēšanu nosaka, ja ir izvērtējami mobilitātes funkcijas traucējumi un citas medicīniskās indikācijas atbilstoši veselības stāvoklim, kas noteikts normatīvajā regulējumā	• Bērniem no 1,6 gadu vecuma transporta izdevumu kompensēšanu nosaka, ja izvērtējami mobilitātes funkcijas traucējumi u.c. medicīniskās indikācijas atbilstoši veselības stāvoklim, kas noteikts normatīvajā regulējumā• Neatkarīgi no vecuma, ja bērnam noteikts paliatīvās aprūpes pacienta statuss (bērniem ar progresējošām hroniskām slimībām, kuru izārstēšana vairs nav iespējama)

01.02.2019.